

26.2.2013

Asia Lausunto kuntarakennelakiluonnoksesta

Valtiovarainministeriölle

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen hallitusohjelman mukainen kuntarakenneuudistus, jonka tavoitteena on vahvoihin peruskuntiin pohjautuva elinvoimainen kuntarakenne, on haastanut myös Suomen evankelis-luterilaisen kirkon seurakuntien rakenneuudistukseen. Kirkkolain (1054/1993) 3 luvun 3 §:n mukaan ”seurakuntajaon tulee noudattaa kuntajakoa siten, että kukin kunta on kokonaisuudessaan saman seurakunnan tai saman seurakuntayhtymän alueella”. Näin ollen voimassa olevien säännösten perusteella kuntien yhdistyessä seurakuntienkin tulee yhdistyä tai muodostaa seurakuntayhtymä. Suunniteltu kuntauudistus tulee siten suoraan vaikuttamaan kirkon seurakuntajakoon ja -rakenteisiin.

Kirkon omaa paikallistason rakennetta pohdittaessa on kuitenkin todettu, että kirkon muutoshaasteisiin ei pystytä parhaalla mahdollisella tavalla vastaamaan seuraamalla ainoastaan kuntarakenteiden kehitystä. Kirkossa vuonna 2012 aloitetun oman rakenneuudistuksen tavoitteita on kuusi: jäsenlähtöisyyden ja erilaisten jäsenidentiteettien mahdollistaminen, monipuolisen toiminnan turvaaminen, läheisyysperiaatteen ja yhteisöllisyyden edistäminen, seurakuntien talouden polarisaation vähentäminen ja taloudellisen vakauden lisääminen, työvoimaresurssien nykyistä joustavampi käyttö sekä johtamisen ja hallinnon yksinkertaistaminen.

Seurakunta kuten kuntakin on perinteisesti ollut paikallisen identiteetin luoja. Tästä syystä kirkkohallitus on tehdessään esitystä uusista seurakuntarakenteiden päälinjoista lähtenyt siitä, että seurakunta säilyisi jatkossakin seurakunnan jäsenen lähiyhteisönä, jossa lähidemokratia keskittyisi seurakunnan toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen. Seurakunnan tulee olla yhteisö, johon seurakuntalaisen on helppo samaistua ja tuntea osallisuutta. Sen sijaan seurakuntien talous- ja henkilöstöhallinto, kiinteistötoimi ja tietohallinto ovat tukitoimia, jotka voidaan tehokkaimmin, ammattitaitoisimmin ja taloudellisimmin toteuttaa suurissa yksiköissä. Siten kirkkohallituksen ehdottaman uudistuksen mukaan kukin seurakunta kuuluisi alueelliseen seurakuntayhtymään, joka olisi seurakuntien tehtävän toteuttamista tukeva kevytrakenteinen palveluorganisaatio ja jonka ulkorajat noudattaisivat kuntarajoja.

Kirkkohallituksen esitys seurakuntarakenteiden kehittämisen päälinjoista on parhaillaan kirkolliskokouksen käsiteltävänä. Kirkolliskokouksen päätöksiin perustuen edessä tulee olemaan laaja kirkkolain ja kirkkojärjestyksen muutosten valmistelu. Tavoitteena on mahdollisuuksien mukaan viedä uudistusta eteenpäin samassa aikataulussa kuntarakenneuudistuksen kanssa.

Kuntarakennelain luonnoksessa on säilytetty hallituksen linjaama tiukka uudistuksen aikataulu. Aikataulun nopeus synnyttää vahvan epäilyksen siitä, pystytäänkö kirkkolain muutos sen erityisestä lainsäätämisyjärjestyksestä johtuen viemään läpi vastaavassa aikataulussa.

Kirkkohallitus on kiinnittänyt huomiota siihen, että luonnoksessa asetetaan kunnille tiukka aikataulu kuntaselvitysten tekoon samalla, kun luonnoksessa todetaan, että yhdistymisselvityksen tulisi pohjautua riittävän laajan valmisteluun. Kirkkohallitus toivoo, että rakenneselvityksen teossa otettaisiin huomioon myös muut kuntalaisten elämään vaikuttavat yhdyskuntarakenteet kuten paikallisseurakunnat. Siten olisi suotavaa, että myös seurakuntia kuultaisiin paikallisen selvitystyön yhteydessä.

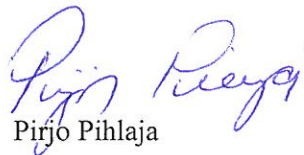
Seurakuntien jäsenten kielelliset oikeudet on turvattu kirkkolain säännöksillä, jotka pohjautuvat kielilain (423/2003) säännöksiin. Siten seurakunnan ja seurakuntayhtymän kieli määräytyy samojen perusteiden mukaan, mitä kielellisestä jaotuksesta kielilain 5 §:ssä on säädetty. Luonnoksessa mainittuun pykälään ehdotetun muutoksen tavoitteena on kielellisten oikeuksien toteuttaminen ja siten muun muassa se, ettei vanhan kaksikielisen kunnan vähemmistökielisten kuntalaisten kielellisiä oikeuksia eikä kielellisiä palveluja heikennetä. Kirkkohallitus pitää tärkeänä, että myös seurakuntien jäsenten kielelliset oikeudet tulevat turvatuksi rakenneuudistuksen myötä. Tästä syystä vastaavan säännöksen implementointia kirkkolakiin on syytä harkita kirkkolain muutoksen yhteydessä.

Arkkipiispa

Kari Mäkinen

Kirkkoneuvos

Pirjo Pihlaja